

through such forms as moral teaching and social and educational works. We know well that such guidelines are extremely timely and require a lot of commitment as well as the cooperation of many nations.

REFERENCES

1. Benedykt XVI, *Orędzie Ojca Świętego Benedykta XVI na Światowy Dzień Pokoju 1 Stycznia 2006 roku*, https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/pl/messages/peace/documents/hf_ben-xvi_mes_20051213_xxxix-world-day-peace.html, dostęp 10.05.2022
2. Bylina S., *Pokój jako wartość powszechna we współczesnym nauczaniu Kościoła katolickiego*, w: *Bezpieczeństwo a wartości*, red. E. Jarmoch, Siedlce 2010, s. 325-334.
3. Franciszek, *Orędzie Ojca Świętego na 53. Światowy Dzień Pokoju 1 stycznia 2020 roku. Pokój jako droga nadziei: dialog, pojednanie, nawrócenie ekologiczne*, https://www.vatican.va/content/francesco/pl/messages/peace/documents/papa-francesco_20191208_messaggio-53giornatamondiale-pace2020.html#_ftn1 dostęp 10.05.2022.
4. Jan Paweł II, *Pokój jest wartością, która nie zna podziałów*, Przemówienie z okazji XIX Światowego Dnia Pokoju, w ogłoszonym przez Organizację Narodów Zjednoczonych Międzynarodowym Roku Pokoju, Watykan, 8.12.1985 r., p. 1.
5. Konstytucja duszpasterska *Gaudium et spes*, Sobór Watykański II, N. 79.

УДК 371

Бакай С.Ю.

кандидат педагогічних наук, доцент
ХНПУ імені Г.С.Сковороди

ІДЕЇ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ МИРУ В СПАДЩИНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

(до 300-річчя від дня народження)

Сьогодні, українська держава, після страшної хвилі пандемії, переживає лихі часи. Різні соціальні мережі рясніють низкою порад для психічного здоров'я, твердого розуму, витримки та підняття духу для різних верств населення, зокрема сучасної молоді. Але, саме зараз мені особисто не вистачає влучно сказаного слова нашого славетного земляка, просвітителя, філософа й педагога XVIII століття Григорія Савича Сковороди.

Хочу наголосити, що у 2020 р. ЮНЕСКО проголосило Г. Сковороду одним з п'яти найвидатніших мудреців людства! Безумовно, це не випадковість, бо його ідеї та думки, висловлювання та цитати, взагалі філософська й педагогічна

спадщина, як пророцтво пронизує час та стає актуальним в умовах сьогодення. У грудні цього року українська спільнота та наукове товариство відзначатиме 300-річчя від дня народження українського «Першорозуму» та багатогранної особистості водночас.

Хочу зупинитися на одній з ключових фраз, яка вразила мене сучасною правдивістю. Йдеться про лист Григорія Сковороди до свого улюбленого учня Михайла Ковалинського (згодом, його першого біографа), де він пише: «Не той щасливий, хто бажає кращого, а той, хто задоволений тим, чим володіє» [1]. Саме зараз нам потрібно бути вдячними Богу за те, що ми вже маємо, попри те, що багато людей втратили своє життя й близьких, домівки, а вже потім бажати чогось більшого, тобто все має починатися з подяки.

Також акцентуємо увагу на ще одній фразі, теж з цього ж листування: «Самотня людина – або дикий звір, або бог». Цю фразу сучасній молоді важко трактувати, але в ній закладений глибокий зміст: у своєму загалі всі люди соціальні і прагнуть суспільства, спілкування, визнання тощо. Але є й особистості (можна сказати «інтроверти»), які не прагнуть цієї «соціалізації» і стають геніями або повними «відлюдками, дикунами».

Свободі та Миру Г.Сковорода присвячує вірш «Про свободу», у якому вболіває за долю покріпаченого українського народу. Мислитель оспівує волю як найбільше благо для людини, навіть золото нічого не варто: у порівнянні з волею, воно – болото. Він найбільше усього у житті боїться позбутися волі. Хіба не сучасною постає ця думка, коли Україна сьогодні демонструє всьому світу право на свободу? Цікаві рядки сквородинівського віршу:

«Що є свобода? Добро в ній яке?
Кажуть, неначе воно золоте?
Ні ж бо, не злотне: зрівнявши все злото,
Проти свободи воно лиш болото.
О, якби в дурні мені не пошитись,
Щоб без свободи не міг я лишитись.
Слава навіки буде з тобою,
Вольності отче, Богдане-герою!» [1].

У цьому вірші Г.Сковорода прославляє визвольну війну українського народу 1648-1654 рр. під проводом Богдана Хмельницького, якого вважає «батьком волі» і прославляє його за мужність.

Також велике виховне значення для майбутніх вихователів має твір «Хто серцем чистий і душею». Твір відбиває найсуттєвішу ознаку творчості мислителя: віру в оновлення людського суспільства за допомогою морального й духовного вдосконалення людини, виховання в ній найкращих якостей, щоб у мирному майбутньому саморозвиватися й самовдосконалюватися. Наш

наставник висловлювався проти війн і щиро вірив в «благорозумну» особистість, виховання в ній найкращих, вищих людських якостей. Він мріяв про новий світ, у якому не буде ворожнечі, засуджував загарбницькі війни й уславлював мирне життя:

«Хто серцем чистий і душею,
То нащотобі броня?
І шолом над головою?
Не потрібна йому війна» [2].

Г.Сковорода вбачав добро і справедливість у людині з чистими думками й помислами:

«Непорочність – ось тобі броня,
А невинність – крем'янастіна.
Щит, меч і шолом – буде тобі бог.
Бомб це місто не боїться,
Ні підступності, ні стріл.
Хитрих мін не застрашиться,
Ні пожежі, ані стрільб.
Непорочність – ось де діамант,
А невинність – ось священний град» [2].

За словами Г.Сковороди, побудувати світ добра, справедливості та миру можна лише за умови, якщо кожна людина шляхом самовдосконалення розвине в собі гуманістичні якості: «Сам ти град, коли в душі є сад!»

За словами мислителя, «святість життя – тільки у справах»! Тому я, як наставник сучасної молоді, прагну своєю працею та вчинками досягати мети, як навчав Г. Сковорода, щоб... «дати життя – духу нашому, благородство – серцю і ясність – думкам нашим...» Безумовно, виховуючи майбутніх вихователів, пам'ятаємо, що професія та душа вихователя, за Сковородою, є чаша, наповнена вічною радістю.., повинна бути кришталевою як янтар і чистою, як вода...» [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бакай С.Ю. Музично-педагогічні ідеї та просвітницька діяльність Г.С.Сковороди на Слобожанщині. Дис... канд.пед.наук. 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. Харків. 2004. 263 с.
2. Сковорода Григорій. Повнаакадемічназбіркатворів. За редакцією проф. Леоніда Ушкалова. Харків-Едмонтон-Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. 1400 с.